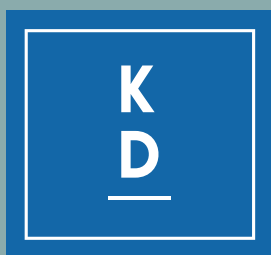


# TILLKÄNNAGIVANDEN SOM REGERINGEN INTE GENOMFÖRT

INOM OMRÅDET GÄNGKRIMINALITET



AUGUSTI 2020





## REGERINGEN HAR KAPITULERAT INFÖR BROTTSLIGHETEN

Gång på gång har regeringen lovat att tvinga tillbaka våldet, krossa gängen och stoppa nyrekryteringen, men utan synbara resultat. Tvärtom eskalerar den grova kriminaliteten. Gängen tillåts nu ta kontroll över territorium – till och med genom vägspärrar – på en nivå som aldrig tidigare skådats. Men det är inte bara den organiserade brottsligheten som är systemhotande. Även det meningslösa våldet tillåts sprida en förlamande skräck i samhället. Skolungdomar blir rånade. Flickor och pojkar blir våldtagna. Barn kidnappas, torteras och förnedras.

Vi i oppositionen har försökt axla ansvaret så långt vår makt når. Genom riksdagen har vi försökt tvinga regeringen till handling. Riksdagen har utfärdat 78 tillkännagivanden om åtgärder mot gängbrottsligheten – 20 är inte ens påbörjade och 58 har inte avslutats – vi har sammanställt dem i ett kompendium.



# EJ PÅBÖRJADE

## ■ KRIMINALVÅRDENS KOSTNADER

*(Rskr 2015/16:106 Utgiftsområde 4 Rättsväsende)*

Svensk kriminalvård är bland de absolut dyraste i Europa. Alliansregeringen tillsatte därför en utredning 2014 för att utreda kostnader och effektivitet inom Kriminalvården för att den skulle bli mer kostnadseffektiv. Den utredningen lades ner av regeringen Löfven. Samtidigt har antalet intagna ökat i Kriminalvården och därmed kostnaderna. Det påverkar myndighetens möjligheter att bedriva en fullgod verksamhet. Tillkännagivandet syftar till att komma till bukt med kostnadsutvecklingen och därmed få en bättre fungerade kriminalvård.

## ■ STRAFFVÄRDESBESTÄMNING VID FLERFALDIG BROTTSLIGHET

*(Rskr 2014/15:138 Straffrättsliga frågor)*

Riksdagen beslutade att mängdrabatten ska reformeras. Det pågår fortfarande ett arbete med att ta fram direktiv till en utredning.

## ■ STRAFFVÄRDESBEDÖMNING

*(Rskr 2016/17:211 Straffrättsliga frågor)*

När det gäller straffen för brott mot person bör enligt dessa enligt utskottets uppfattning grunda sig på den brottsliga handlingens straffvärde snarare än på brottslingens ålder och andra omständigheter som är knutna till honom eller henne. Sett ur brottsoffrets perspektiv är straffet i viss mån ett mått på hur allvarligt samhället ser på den kränkning som man blivit utsatt för. Straffets storlek har därför betydelse för offrets känsla av upprättelse. Enligt utskottet bör straffen därför i högre utsträckning än i dag grunda sig på den brottsliga handlingens straffvärde. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager detta för regeringen.

## ■ BÄTTRE FRIVÅRDSINSATSER FÖR UNGA GÄNGKRIMINELLA

*(Rskr. 2017/18:184 Kriminalvårdsfrågor)*

Riksdagen har ställt sig bakom det som utskottet anför om bättre anpassade frivårdsinsatser för unga gängkriminella. En utveckling som Kriminalvården såväl som andra rättsvårdande myndigheter behöver förhålla sig till är de gängbildningar som har uppstått i socialt utsatta områden. De klienter som kommer från dessa områden har ofta en bakgrund med omfattande grov kriminalitet, tidig kriminell debut och en hög risk för återfall i brott. Riksdagen tillkännager därför att regeringen bör vidta åtgärder för att möjliggöra bättre anpassade frivårdsinsatser för unga gängkriminella.

## ■ KOSTNADSÖVERSYN AV KRIMINALVÅRDEN

*(Rskr. 2017/18:184 Kriminalvårdsfrågor)*

Eftersom regeringen ännu inte återkommit med åtgärder för att minska kostnadsutvecklingen i Kriminalvården eller återtillsatt den sedan tidigare nedläggning av utredning för en mer kostnadseffektiv kriminalvård beslutade riksdagen återigen om en översyn.

## ■ KONTROLL AV FÖRSÄNDELSER

*(Rskr. 2017/18:184 Kriminalvårdsfrågor)*

Åtgärder för att kontrollera försändelser som kommer till fängelse som kan innehålla narkotika.

## ■ ORGANISATORISKT ANSVAR FÖR UNGA LAGÖVERTRÄDARE

*(2019/20:JuU30)*

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att en särskild enhet inom Kriminalvården ska ta över ansvaret för unga som begått grova brott och tillkännager detta för regeringen.

## ■ PRESKRIPTION

*(Rskr. 2019/20:34 Straffet för mord)*

Riksdagen beslutade att ta bort preskriptionen för mord om förövaren är över 18. Ingen åtgärd från regeringen.

## ■ UTREDNING AV PERSONER UNDER 15

*(Rskr. 2017/18:175 Unga lagöverträdare)*

Av Brås rapport Brott begångna av barn framgår att de lagändringar som genomfördes 2010 i syfte att en större del av brotten där den misstänkte är under 15 år skulle utredas inte fått det resultat som lagstiftaren eftersträvade. I rapporten pekas på flera förbättringsmöjligheter. Riksdagen anser mot denna bakgrund att regeringen bör ta initiativ till en översyn av vilka ytterligare åtgärder som krävs för att fler brott som har begåtts av personer under 15 år ska utredas. Detta är särskilt viktigt med tanke på utvecklingen med en ökad gängkriminalitet där allvarliga brott allt oftare begås av unga.

## ■ STRAFFÖRELÄGGANDE OM UNGDOMSTJÄNST

*(Rskr. 2017/18:175 Unga lagöverträdare)*

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att åklagare bör kunna besluta om kortare ungdomstjänst för ringa brott genom strafföreläggande

## ■ FÖRDUBBLAD KRÄNKNINGERSÄTTNING

*(Rskr. 2018/19:73 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet)*

Riksdagen har beslutat att fördubbla kränkningsersättningen till brottsoffer. Istället för att snabbt verkställa beslutet har regeringen tillsatt en utredning och förhalat beslutet.

## ■ STRAFFMÄTNING VID FLERFALDIG BROTTSLIGHET

*(Rskr. 2018/19:181 Straffrättsliga frågor)*

Den som återfaller i brott eller döms för fler brott som samtidigt ska kunna få ett högre straff. Det innebär att multikriminella personer kommer sitta längre i fängelse och därmed skyddas den hederliga befolkningen från dem.

## ■ SÄRSKILD ENHET FÖR UNGA GÄNGKRIMINELLA

*(Rskr. 2018/19:192 Kriminalvårdsfrågor)*

KD/M-budgeten är innehöll pengar till Kriminalvården för att inrätta en särskild enhet som kunde ta hand om unga gängkriminella. En sådan finns ännu inte på plats.

## ■ BROTT MOT ÄLDRE

*(2019/20:JuU29)*

Utskottet anser att rättsväsendet ska se särskilt allvarligt på brott mot äldre och andra särskilt utsatta personer. Därför vill utskottet att regeringen ger Åklagarmyndigheten i uppdrag att följa upp den straffskärpningsreform som genomfördes 2010, som bl.a. syftade till att straffskärpningsgrunderna i brottsbalken skulle få större genomslag. Om det behövs bör ytterligare skärpningar föreslås. Detta uppdrag har inte lämnats.

## ■ UNGDOMSDOMSTOLAR

*(2019/20:JuU30)*

Det är viktigt att reaktionen på ett brott som begås av en ung person är tydlig och snabb. För att säkerställa detta bör man enligt utskottet överväga att införa särskilda ungdomsdomstolar som ska döma i LVU-mål och i mål där barn och unga under 18 år är åtalade för brott. Domstolens handläggning ska vara snabb och personalen ska ha en hög och relevant kompetens.

## ■ OMHÄNDERTAGANDE AV ÅTERVÄNDARE

*(2019/20:JuU32)*

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör ta fram nationella riktlinjer för att hantera s.k. återvändare och också återkomma med förslag som säkerställer att återvändare kan kallas till förhör, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

## ■ NY UTREDNING OM ÅTGÄRDER FÖR ATT SKYDDA SAMHÄLLET MOT PERSONER SOM UTGÖR SÄKERHETSHOT

*(2019/20:JuU16)*

Den nya utredningen bör utreda förutsättningarna att öka möjligheten att hålla personer som bedöms utgöra ett säkerhetshot i förvar med iakttagande av rättsstatliga principer och proportionality inom ramen för de internationella konventioner som gäller, samt förstärka möjligheterna till övervakning, i de fall utvisning inte kan verkställas.

Man bör även analysera vilken ordning som bör gälla för att utan onödiga dröjsmål kunna ompröva frågan om verkställighetshinder när nya uppgifter framkommer om situationen i hemlandet. Vidare bör möjligheterna förbättras när det gäller att skydda samhället mot de personer som konstaterats utgöra ett säkerhetshot. Det är också nödvändigt att påföljderna skärps för överträdelse av beslutad anmälningsplikt och andra begränsningar i sådana situationer.

## ■ TULLVERKETS BROTTSBEKÄMPANDE VERKSAMHET

*(2019/20: JuU25)*

För att komma åt de professionella stöldigorna krävs det krafttag mot hälerinätverken och deras verksamhet. Genom att vidta åtgärder mot dem som befattar sig med stulna varor går det att även stävja stölderna. En åtgärd som därvid bör vidtas för att motarbeta de professionella stöldigorna är att kraftigt begränsa deras möjligheter att frakta ut stöldgodset ur landet. För detta krävs att Tullverket ges i uppdrag att ytterligare intensifiera sitt arbete mot organiserad brottslighet. Tullverket bör också få ökade befogenheter att stoppa och kvarhålla gods och personer i väntan på överlämnande till polis. Den möjlighet till kvarhållande som finns i dag är för restriktiv. En utredning som svarar mot detta bör skyndsamt genomföras.

## ■ HÖJT STRAFF FÖR GROV STÖLD

*(2019/20: JuU26)*

Utskottet anser vidare att det växande problemet med stöldigor som gör sig skyldig till grova stölder och mer organiserad tillgreppsbrottslighet måste mötas med strängare straff. Utskottet anser därför att minimistrafvet för grov stöld bör höjas till fängelse ett år.



# PÅBÖRJADE MEN INTE KLARA

## ■ FLER LOKALA POLISER

*(Rskr 2014/15:77 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet)*

Riksdagen beslutade att regeringen skulle se till att polisen var mer lokalt förankrad och lättillgänglig för medborgarna. Detta skulle öka tryggheten och minska brottsligheten i landsbygdskommunerna. Regeringen återkom först efter två år, men riksdagen ansåg inte att de vidtagit nog med åtgärder.

## ■ RENODLING AV POLISENS ARBETSUPPGIFTER

*(Rskr 2014/15 Polisfrågor)*

Bland annat menade riksdagen att polisen behöver avlastas från transporten av berusade personer, något som fortfarande inte har åtgärdats.

Polisens närvaro i utsatta områden (Rskr 2015/16:106 Utgiftsområde 4 Rättsväsende)

Riksdagen har ansett att Polisen ska ha en större närvaro i de utsatta områdena. Även om en del har gjorts, ser vi att kriminella upprättar vägspärrar och att poliser behöver eskorteras till kollektivtrafiken på väg hem från jobbet. Samtidigt växer antalet utsatta områden.

## ■ MISSBRUK AV PASS

*(Rskr 2015/16:158 Åtgärder mot missbruk av pass)*

Riksdagen har tillkännagett att regeringen bör besluta om att de föreslagna ändringarna för pass även ska gälla främlingspass och resedokument samt att regelverket ska ses över för att motverka missbruk av uppehållstillståndskort. Ingen proposition har lämnats.

## ■ MEDVERKAN I BEHANDLINGSPROGRAM

*(Rskr 2015/16:714 Kriminalvårdsfrågor)*

Riksdagen har ställt sig bakom det utskottet anför om att regeringen ska överväga om personer som är dömda för våldsbrott ska ha en skyldighet att genomgå behandlingsprogram. En vägran att delta i ett sådant behandlingsprogram ska få konsekvenser för den intagnes möjligheter att få permission och villkorlig frigivning. Den intagnes medverkan i behandlingsprogram ska vara ett krav för villkorlig frigivning för personer som dömts för grova sexualbrott eller grova brott mot närstående.

## ■ SYSTEMATISKA STÖLDER

*(Rskr 2015/16:196 Straffrättsliga frågor)*

Systematiska stölder som drabbar företagare och boende på landsbygden skapar oro och frustration och borde tas på större allvar. Utskottet anser därför att den s.k. straffrabatten bör ses över och att en ny brottsrubricering som tar sikte på systematiska stölder bör införas.

## ■ RENODLA POLISENS ARBETSUPPGIFTER POLISFRÅGOR

*(Rskr 2015/16:197 Polisfrågor)*

Ett upprepande av tidigare års tillkännagivande då regeringen inte agerat.

## ■ TILLTRÄDESFÖRBUD TILL BUTIKER

*(Rskr 2016/17:211 Straffrättsliga frågor)*

Ett stort problem för många butiksägare är att kriminella använder butikerna som skafferier. De stjälar och snattar för stora belopp, dag in och dag ut. Handlarna anser att det är meningslöst att anmäla då så få personer döms. Den som väl döms får oftast böter och ändå tillbaka veckan efter. Idag kan inte butiksägare porta ens vanekriminella. Riksdagen beslutade att de får det. Regeringen har ännu inte levererat en proposition.

## ■ TILLTRÄDESFÖRBUD TILL SIMHALLAR OCH BIBLIOTEK

*(Rskr 2016/17:211 Straffrättsliga frågor)*

Dylika problem har funnits i simhallar och bibliotek. På simhallarna har unga pojkar och män vanemässigt sexuellt trakasserat flickor och kvinnor. Inte heller simhallarna kan porta vaneförbrytare. På biblioteken har stöket ökat markant på senare år. Personal får utstå hot och våld och öppen narkotikaförsäljning blir allt vanligare. Inte heller de kan porta kända förövare. Det måste förändras. Ännu finns ingen proposition.

## ■ LOKALT FÖRANKRAD POLIS

*(Rskr 2016/17:90 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet)*

Utgångspunkten för den nya polismyndighetens organisation är att polisens kärnverksamhet ska utföras närmare medborgarna. För att öka tryggheten är det viktigt att allmänheten upplever att polisen är närvarande och synlig. Det gäller såväl i storstäder som i mindre orter och på landsbygden. En tillgänglig polis är viktig för att förebygga brott, men framför allt när brott begåtts och måste klaras upp. Utskottet anser att frågan är så viktig att det på nytt bör göras ett tillkännagivande i saken till regeringen. Utskottet föreslår därför att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att det måste säkerställas att målet om en lokalt förankrad, närvarande och synlig polis i hela landet uppnås och tillkännager detta för regeringen

## ■ POLISENS NÄRVARO I BROTTSUSSATTA OMRÅDEN

*(Rskr 2016/17:90 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet)*

Utskottet anser fortfarande att polisens närvaro i brottsutsatta områden är viktig. En kartläggning som polisen har gjort visar att det finns områden i Sverige där kriminella nätverk har stor negativ påverkan på lokalsamhället. Områdena finns i såväl storstäder som mindre orter, och de har alla som gemensam nämnare att de är socioekonomiskt utsatta. I dessa områden upplevs misstron mot samhället vara utbredd, och på många platser uttrycks det genom att polisen inte är välkommen i området. Det är nödvändigt att samhället på ett tydligt och kraftfullt sätt tar sig an den här problematiken. För att bidra till att återupprätta förtroendet för polisen och andra myndigheter är det enligt utskottet viktigt med en kontinuerlig polisiär närvaro och personkännedom. Regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa detta.

## ■ MER PRAKTIK I POLISUTBILDNINGEN

*(Rskr 2016/17:90 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet)*

I samband med att en ny polisutbildning tas fram vill riksdagen att den ska innehålla betydligt mer praktik och mindre teoretiskt fokus. Det praktiska arbetet är avgörande för en välfungerande polis.

## ■ FLER FORMER AV PÅFÖLJDER FÖR UNGA

*(Rskr 2016/17:224 Unga lagöverträdare)*

Utskottet anser att det bör införas möjligheter att döma ut fler olika typer av påföljder för unga lagöverträdare. Dessa påföljder syftar till att fylla det glapp som i dag finns när det gäller att finna lämplig påföljd för unga lagöverträdare. Det handlar dels om när den unge är ovillig att delta i ungdomstjänst eller ungdomsvård eller om vårdbehov saknas, dels om de fall då ungdomstjänst inte skulle vara tillräckligt ingripande samtidigt som det inte finns tillräckliga skäl för slutna ungdomsvård. Kontaktskyldighet för unga ska motsvara vad som i dag kan ingå i åtgärden särskilt kvalificerad kontaktperson enligt socialtjänstlagstiftningen. Ungdomsövervakning ska innefatta tydliga inskränkningar i den unges rörelsefrihet, utan att det innebär institutionsvistelse. Utredningens förslag är bra och bör genomföras. Utskottet anser också att elektronisk övervakning bör användas i ökad utsträckning för personer i åldersgruppen 15–17 år. Detta skapar möjlighet för dem att leva ett skötsamt liv, samtidigt som frihetsberövande kan undvikas. Frihetsberövande leder till ökad risk att den unge får en brottslig identitet.

## ■ INBROTTSSTÖLD

*(Rskr 2016/17:272 Grovt fordringsbedrägeri och andra förmögenhetsbrott)*

Riksdagen har ställt sig bakom det som utskottet anför om att regeringen senast den 1 april 2018 ska återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att inbrottsstöld, med ett minimistraff om fängelse i ett år, införs som en ny brottsrubricering i brottsbalken och tillkännagett detta för regeringen

## ■ UPPREPADE STÖLDER

*(Rskr 2016/17:272 Grovt fordringsbedrägeri och andra förmögenhetsbrott)*

Riksdagen har ställt sig bakom det som utskottet anför om vikten av att se upprepade stölder i ett sammanhang, och att påföljderna i större utsträckning ska stå i proportion till den samlade brottsligheten, och tillkännagett detta för regeringen

## ■ SKÄRPSTA STRAFF FÖR VAPENSMUGGLING

*(Rskr 2016/17:223 Polisfrågor)*

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om att se över smugglingslagstiftningen så att den skärpta synen på vapenbrott får genomslag även vad gäller vapensmuggling. Detta är bakgrunden till det förslag som regeringen presenterade den 26 augusti.

## ■ HÖJT MAXSTRAFF FÖR VAPENBROTT OCH EXPLOSIVA VAROR

*(Rskr 2017/18:65 Skjutvapen och explosiva varor)*

Riksdagen beslutade att maxstraffet för den som döms för synnerligen grovt vapenbrott eller för grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor. Denna lagförändring har regeringen meddelat att de nu kommer genomföra.

## ■ FLER VAPENBROTT SKA KLASSAS SOM GROVA

*(Rskr 2017/18:65 Skjutvapen och explosiva varor)*

Här föreslog nya kriterier för att grovt vapenbrott ska kunna utdömas, bland annat att serienummer blivit bortfilade från vapnen, en åtgärd vanlig bland kriminella. Denna lagförändring har regeringen meddelat att de nu kommer genomföra.

## ■ POLISENS FÖRMÅGA ATT UTREDA OCH BEKÄMPA NARKOTIKABROTT

*(Rskr 2017/18:92 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet)*

Sedan omorganisationen har en del av specialkompetenserna hos polisen försvunnit. Narkotikapolisen är en sådan som drabbats. Ska gängen bekämpas behöver det övervägas om narkotikapolisen bör återinföras.

## ■ SNABBARE LAGFÖRING

*(Rskr. 2017/18:175 Unga lagöverträdare)*

Det finns när det gäller ungdomar ett särskilt starkt intresse av en snabb reaktion från rättsväsendet. En skyndsam handläggning gynnar dessutom både effektiviteten och rättssäkerheten i brottsbekämpningen. Även om det redan i dag finns särskilda skyndsamhetskrav i ungdomsårerenden anser utskottet att det finns typer av mål där ännu snabbare handläggningstider är både eftersträvaransvärda och möjliga, samtidigt som rättssäkerheten bibehålls. Det rör sig främst om vissa typer av brott, t.ex. olovlig körning, ringa stölder, rattfylleri eller vissa mindre allvarliga fall av narkotikabrott och skadegörelse, där det finns en klar och tydlig bevisning eller där det rör sig om brott med enklare händelseförlopp som kan utredas direkt på brottsplatsen. Det är därför positivt att regeringen har tillsatt en utredning med uppdraget att utreda och föreslå åtgärder som leder till en snabbare lagföring av brott. Det är dock viktigt att detta arbete bedrivs skyndsamt och snarast leder fram till konkreta åtgärder. Utskottet anser mot denna bakgrund att det finns anledning för riksdagen att göra ett tillkännagivande till regeringen om att denna skyndsamt bör återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder för en snabbare lagföring av brott som begås av unga

## ■ UTVÄRDERING AV SEKRETESSLAGSTIFTNINGEN

*(Rskr. 2017/18:175 Unga lagöverträdare)*

Riksdagen beslutade att utvärdera de sekretessbrytande bestämmelser som infördes 2013 för information om unga som delas mellan polis och socialtjänst.

## ■ STRAFFRABATTEN FÖR UNGA LAGÖVERTRÄDARE MELLAN 18 OCH 21 ÅR (2019/20:JuU30)

Det anledning att överväga i vilken utsträckning gärningsmannens ungdom ska beaktas särskilt vid straffmätningen om denne fyllt 18 år vid tidpunkten för brottet. Enligt utskottet bör det inte tas någon sådan hänsyn till gärningsmannens ungdom om det rör sig om återfall i brott.

I dessa fall blir en straffreduktion kontraproduktiv och riskerar att skicka en signal om att den unges kriminella livsstil inte tas på tillräckligt allvar. Utskottet anser därför att man bör se över dagens system med straffreduktion för unga över 18 år när det gäller återfall i brott och unga som har begått grova brott. Frågan om straffreduktion för unga över 18 år har utretts och regeringen har också publicerat en lagrådsremiss den 10 juli.

## ■ NYA UNGDOMSPÅFÖLJDER (2019/20:JuU30)

Det behövs nya former av påföljder för unga, t.ex. bör elektronisk övervakning kunna användas i ökad utsträckning för unga i åldern 15–17 år. Detta skapar möjlighet att leva ett skötsamt liv samtidigt som frihetsberövande kan undvikas. Som framgår ovan överlämnade en utredare, som haft i uppdrag att komplettera de bedömningar av och förslag på ungdomspåföljder som Påföljdsutredningen presenterat, promemorian Nya ungdomspåföljder till regeringen i juni 2017. I promemorian föreslås att det införs två nya påföljder för unga lagöverträdare: ungdomstillsyn och ungdomsövervakning. Syftet är att det för en person under 18 år i princip alltid ska finnas en tillämplig ungdomspåföljd som är tillräckligt ingripande med hänsyn till brottslighetens allvar och den unges tidigare brottslighet.

## ■ ÖVERSYN AV SEKRETESSLAGSTIFTNINGEN (2019/20:JuU32)

Utskottet anser att regeringen bör ta initiativ till en översyn av sekretesslagstiftningen för att dels säkerställa att Säkerhetspolisen i tillräcklig omfattning har direktåtkomst till Migrationsverkets asylsystem, dels öka möjligheterna till informationsutbyte mellan myndigheter för att förebygga och förhindra brott.

## ■ KRONVITTNEN

*(Rskr. 2018/19:169 Processrättsliga frågor)*

Riksdagen har beslutat om ett system med kronvittnen ska utredas. Regeringen röstade nej, men tillsatte sedan en utredning, dock utan ett krav på att leverera ett förslag om kronvittnen.

## ■ ANONYMA VITTNEN

*(Rskr. 2018/19:169 Processrättsliga frågor)*

Riksdagen har beslutat om ett system med anonyma vittnen ska utredas. Regeringen röstade nej, men tillsatte sedan en utredning, dock utan ett krav på att leverera ett förslag om anonyma vittnen.

## ■ VITNESSKYDD

*(Rskr. 2018/19:169 Processrättsliga frågor)*

Sverige behöver vidta åtgärder för att kunna skydda vittnen. Många upplever idag en rädsla för att vittna och utsätts för hot eller våld på grund av att de gjort det. Vittneskyddet måste stärkas så att brottslingar inte kommer åt vittnen.

## ■ INBROTTSSTÖLD

*(Rskr. 2018/19:181 Straffrättsliga frågor)*

Inför det nya brottet inbrottsstöld i brottsbalken med ett minimistraff på ett års fängelse.

## ■ SKÄRPT STRAFF FÖR ÖVERGREPP I RÄTTSSAK

*(Rskr. 2018/19:181 Straffrättsliga frågor)*

Regeringen har tillsatt en utredning som ska vara klar först 2021.

## ■ ÅTGÄRDER VID MISSKÖTSAMHET

*(2019/20:JuU34)*

Enligt utskottet bör t.ex. bristande efterlevnad av inskränkningar i rörelsefriheten i princip alltid resultera i en anmälan till åklagaren och ett övervägande av om påföljden ska undanröjas och i stället ersättas med ett omhändertagande enligt LVU eller slutna ungdomsvård. Ringa fall av överträdelser av verkställighetsplanen bör visserligen inte föranleda ett undanröjande, men för trovärdigheten av påföljden är det viktigt att ribban för undanröjande inte läggs för högt. Utskottet befarar därvid att kravet på att den dömda i väsentlig grad underlåtit vad som åligger honom eller henne för att en ungdomsövervakning ska undanröjas är alltför högt ställt. Återkommande misskötsamhet, även av mindre allvarligt slag, bör t.ex. alltid resultera i att påföljden undanröjs och ersätts med en mer ingripande påföljd.

## ■ RATTFYLLERI OCH OLOVLIG KÖRNING

*(Rskr. 2017/18:240 Straffrättsliga frågor)*

Riksdagen har beslutat att trafikbrottslighet ska straffas mer systematiskt och hårdare, bland annat för att få ett slut på trafikbrottslingar som begår vanemässig brottslighet. Detta skulle innebära att trafikbrottslingar inte skulle kunna stapla villkorliga domar mm på varandra och samtidigt kunna fortsätta köra rattfulla eller olovligen och vårdslöst på andra sätt. Regeringen har efter detta tillsatt en utredning men inte återkommit med någon proposition.

## ■ VAPENSMUGGLING

*(2019/20:JuU33)*

Riksdagen riktat flera tillkännagivanden till regeringen om att skärpa straffen för smugglingsbrott, senast för cirka ett år sedan, då det enligt tillkännagivandet även skulle övervägas om smuggling av vapen ska brytas ut till en särskild brottsbestämmelse. Utskottet ser därför positivt på att en utredare nu har lämnat ett sådant förslag som bereds inom Regeringskansliet. Det är dock angeläget att förslaget också leder till ett lagförslag för riksdagen att ta ställning till.

## ■ TILLGÅNGEN TILL ID-HANDLINGAR

*(Rskr. 2017/18:254 Polisfrågor)*

Riksdagen har ställt sig bakom det som utskottet anför om en skyndsam uppstramning av tillgången till id-handlingar i syfte att minska ID-stölder och bedrägerier och tillkännager detta för regeringen.

## ■ FÄRRE GODKÄNDA ID-HANDLINGAR

*(Rskr. 2018/19:191 Polisfrågor)*

Problemen med skuggsamhället i Sverige är välkända. Ett sätt att minska dem är att minska antalet godkända ID-handlingar. En utredning har varit färdigremitterad i ett års tid, men ingen proposition har nått riksdagen.

## ■ KRÄNKNINGERSÄTTNINGAR TILL POLISER

*(Rskr. 2018/19:191 Polisfrågor)*

Poliser bör få större rätt till kränknersättning. EN utredning är tillsatt men ska inte vara klar förrän 2021.

## ■ NATIONELLT EXIT-PROGRAM

*(Rskr. 2018/19:192 Kriminalvårdsfrågor)*

Sverige måste stödja den som vill hoppa av det kriminella livet. Idag ligger det ansvaret i stor utsträckning på kommuner som har vitt skilda förutsättningar för att klara uppdraget. Bör genomföras på nationell nivå.

## ■ KRIMINALVÅRDENS ARBETE MOT VÅLDSBEJAKANDE EXTREMISM

*(Rskr 2016/17:203 Kriminalvårdsfrågor)*

Kriminalvården i maj 2016 rapporten Våldsbejakande extremism i Kriminalvården – Redovisning av regeringens uppdrag att kartlägga metoder och arbetssätt för att stärka arbetet mot våldsbejakande extremism i Kriminalvården. Rapporten visar att det pågår ett arbete för att upptäcka och motverka radikaliserings, men också att mycket återstår att göra. Vidare konstateras att det inte finns någon forskning specifikt på förekomst av radikaliserings och våldsbejakande extremism i svensk kriminalvård. Det framstår som angeläget att sådan forskning kommer till stånd. Det fram-

står även som angeläget att Kriminalvården bedriver ett fortsatt utvecklingsarbete på detta område och då noga överväger om det finns behov av att utarbeta riskbedömningsinstrument och vilka risker som i så fall ska identifieras. Det räcker inte med att enbart identifiera personer som löper risk att radikaliseras. Man bör även utarbeta vetenskapligt validerade motåtgärder som ska sättas in, när man identifierat en individ som kan vara sårbar för radikaliseringsförsök eller som är inne i en radikaliseringsprocess. Det är också viktigt att varje religiös företrädare som Kriminalvården samarbetar med granskas noga i förväg med hjälp av expertis som inte är knuten till det aktuella samfundet. Utskottet ser positivt på de nya uppdrag som regeringen under hösten 2016 gett myndigheter för att stärka arbetet mot våldsbejakande extremism. Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att regeringen ser till att Kriminalvården skyndsamt följer upp och implementerar den ovan nämnda kartläggningen av metoder och arbetssätt. Det är också angeläget att regeringen är pådrivande och vidtar åtgärder för att säkerställa att Kriminalvården genomför och prioriterar ett arbete med denna inriktning.

## ■ SOCIALA INSATSGRUPPER

*(Rskr 2016/17:224 Unga lagöverträdare)*

Riksdagen anser att samarbetet med sociala insatsgrupper i många fall har varit framgångsrikt. Arbetet innebär att socialtjänsten tillsammans med polisen och övriga berörda samarbetar och använder sin samlade kompetens fokuserat och uthålligt i arbetet med unga som befinner sig i riskzonen. Det kan handla om att stärka det sociala nätverket kring den unge, särskilt stöd i skolarbetet, särskild yrkesträning, arbete och fritidssysselsättning. På så sätt kan en destruktiv livsstil motverkas. Det är viktigt att samtliga relevanta aktörer får delta i arbetet kring ungdomar med kriminell problematik. Att hela samhället samverkar och strävar mot samma mål kan vara avgörande för att få ungdomar att bryta en kriminell bana. Mot denna bakgrund anser utskottet att regeringen bör vidta åtgärder för att antalet sociala insatsgrupper ska bli fler. Dessutom bör arbetsmetoden i högre grad användas för att komma till rätta med kriminella ungdomar som ännu inte har fyllt 15 år. I dag är sociala insatsgrupper avsedda för ungdomar över 15 år, men det är väl känt att det även finns många personer som är yngre än 15 år och som har påbörjat en kriminell livsstil. Det finns därför skäl att överväga hur metoden även ska kunna användas för kriminella ungdomar som ännu inte fyllt 15 år. Slutligen bör regeringen vidta åtgärder för att det samarbete som bedrivs inom de sociala insatsgrupperna i högre utsträckning än i dag även används för bryta upp de nätverk som finns i de kriminella gängen. Att omhänderta en enskild gängmedlem kan vara betydelsefullt för den unge som berörs, men det kriminella ungdomsgänget som sådant kan ändå fortsätta sin destruktiva verksamhet. Därför behöver samhällets aktörer arbeta gemensamt för att bryta upp de nätverk som finns i de kriminella gängen. Samarbetet mellan skola, polis och socialtjänst är i dessa fall avgörande.

## ■ TILLTRÄDESFÖRBUD

*(Rskr. 2018/19:181 Straffrättsliga frågor)*

Idag kan butiker inte porta den som regelbundet stjälar eller simhallar och bibliotek den som stör ordningen. Regeringen har visserligen tillsatt en utredning, men den har fortfarande inte blivit lag trots att regeringen aviserade en sådan under våren. I dagsläget är det fortfarande oklart om den kommer på plats.



Reformera systemet med villkorlig frigivning (Rskr. 2018/19:228 Förstärkta återfallsförebyggande åtgärder vid villkorlig frigivning)

Riksdagen beslutade att slopa systemet med automatisk villkorlig frigivning.

## ■ STRAFFET FÖR VAPENBROTT

*(Rskr. 2018/19:298 Vapenfrågor)*

Straffen för vapenbrott ska skärpas. Detta tillkännagivande ligger bakom det förslag som regeringen hade presskonferens om den 26 augusti.

## ■ VAPENSMUGGLING

*(Rskr. 2018/19:298 Vapenfrågor)*

Straffen för vapensmuggling ska skärpas. Detta tillkännagivande ligger bakom det förslag som regeringen hade presskonferens om den 26 augusti.

## ■ RENODLA POLISENS ARBETE

*(2019/20: JuU25)*

Polisen måste ges förutsättningar att använda sin arbetstid så effektivt som möjligt. I dag binds tusentals polisarbetstimmar av uppgifter som borde ha utförts av andra eller som alls inte borde ha legat hos polisen. Riksdagen har vid flertalet tillfällen tillkännagivit för regeringen att aktivt arbeta för att renodla polisens verksamhet. Givet den händelseutveckling vi ansåg utskottet även denna gång det högst angeläget att regeringen omgående återkommer till riksdagen med förslag på hur polisens verksamhet ytterligare kan renodlas.

## ■ VISTELSEFÖRBUD

*(2019/20: JuU26)*

Överträdelse av ett vistelseförbud bör vara straffbart. Regeringen bör därför låta utreda ett vistelseförbud för personer som har begått upprepad brottslighet och som har anknytning till kriminella grupperingar, i syfte att motverka och bryta upp dessa grupperingar.

## ■ FLER SKA AVTJÄNA STRAFF I HEMLÄNDERNA

*(Rskr. 2018/19:192 Kriminalvårdsfrågor)*

Riksdagen har tillkännagett att fler personer med utländsk bakgrund ska avtjäna sina straff i hemländerna. Detta kan avlasta kriminalvården samtidigt som den inlåste inte släpps ut i Sverige igen när domen är avklarad.

Bristande deltagande i återfallsförebyggande åtgärder (Rskr. 2018/19:228 Förstärkta återfallsförebyggande åtgärder vid villkorlig frigivning)

Den som sitter i fängelse och inte deltar i återfallsförebyggande åtgärder ska inte kunna frigges i förtid i samma utsträckning som idag. Återfallsbyggande åtgärder kan vara allt ifrån att missbruksrehabilitering, att läsa in gymnasiebetyg eller att lära sig ett yrke.

## ■ BEVISTALAN

*(Rskr. 2018/19:170 Unga lagöverträdare)*

När en person under 15 år begår ett grovt brott ska detta alltid prövas i domstol genom så kallad bevistalan. Det handlar både om att gå till botten med brottslighet och ge brottsoffer upprättelse. Barn ska inte straffas, men barn ska inte heller berövas chansen att bli rentvådda från felaktiga misstankar om mycket grova brott. Därför bör systemet med bevistalan ses över, varvid det bl.a. bör övervägas om åklagare i ökad utsträckning själv ska kunna avgöra om en bevistalan ska väckas.

## ■ ÖVERGREPP I RÄTTSSAK

*(2019/20:JuU26)*

Rättsstaten har brustit i sin förmåga att skydda den som utsatts för brott och som inte vågar anmäla brott eller vittna i domstol. Samhället bör markera starkt mot denna typ av brottslighet. Under våren 2019 tillkännagav utskottet också att det var angeläget med en utredning i syfte att skräpa straffen för övergrepp. Som framgår ovan har regeringen därefter tillsatt en utredning som bl.a. ska komma med förslag i enlighet med tillkännagivandet, vilket utskottet ser positivt på. Det är angeläget att detta arbete snarast leder fram till ett förslag om skärpta straff för övergrepp i rättssak.

## ■ INBROTTSSTÖLD

*(2019/20:JuU26)*

Riksdagen vid flera tillfällen riktat tillkännagivanden till regeringen om att det bör införas en ny brottsrubricering med benämningen inbrottsstöld med ett minimistraff på ett års fängelse. En departementspromemoria finns som nu bereds inom Regeringskansliet.

## ■ OMFATTNINGEN AV HELGHEMARREST

*(2019/20:JuU34)*

Helghemarrest ska endast få omfatta kvällar och nätter mot lördag, söndag och måndag inte täcker det behov av övervakning och kontroll som i många fall kan finnas. För en ung person som börjat leva utanför ramarna har veckodagarna sällan någon större betydelse. Om han eller hon har gjort sig skyldig till brott och allmänt befinner sig på glid kan det inledningsvis finnas behov av hemarrest alla kvällar i veckan för att komma bort från ett destruktivt leverne. I takt med att nya rutiner skapas kan hemarresten sedan gradvis trappas ned. Helghemarresten bör därvid alltid anpassas för att bryta det destruktiva mönstret i det enskilda fallet, samtidigt som den totala omfattningen av hemarresten är proportionerlig i förhållande till de brott som den unge personen dömts för. Det behövs också i övriga fall finnas utrymme för en större flexibilitet när det gäller vilka kvällar och nätter hemarresten ska få omfatta. Det kan t.ex. finnas behov av att meddela mer flexibla förbud som hemarrest på helgdagar och högtider såsom valborgsmässoafton och kvällar och nätter kring midsommar eller andra tidpunkter då risken för bruk av droger och alkohol samt återfall i brott torde vara som störst.

## ■ INFORMATIONSMÄTTUTBYTET MELLAN POLISEN OCH KRONOFUGDEN

*(Rskr. 2017/18:254 Polisfrågor)*

Ökade möjligheter för Polisen att kunna informera Kronofogden om när kontanter påträffas personer med skulder. Lagen behöver förtydligas efter ett utslag från JO.

## ■ SÄKERHETEN PÅ SJUKHUS

*(Rskr. 2017/18:254 Polisfrågor)*

Återigen behövde vi påminna regeringen om vikten av att sjukhus kan porta personer som endast är där för att hota personalen eller som begår våldsbrott inne på avdelningar. Ett växande problem.

## ■ SKYDD FÖR TULLVERKETS OCH KUSTBEVAKNINGSPERSONAL

*(Rskr. 2019/20:43 Ett stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och myndighetsutövning)*

Tullverkets och Kustbevakningens personal bör ha samma skydd som Polisen.

## ■ SKYDD FÖR SAMHÄLLSVIKTIG PERSONAL

*(Rskr. 2019/20:43 Ett stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och myndighetsutövning)*

Skyddet bör också utsträcka sig till annan samhällsviktig personal.

## ■ VITALA SAMHÄLLSFUNKTIONER

*(Rskr. 2019/20:43 Ett stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och myndighetsutövning)*

Kriminella nätverk angriper inte bara varandra, utan också myndigheter. Exempel är kommunala kontor för avhopparverksamhet, socialtjänsten, skolor och polisstationer. Nätverken tjänar på att stat, kommun och regioner hindras i sin verksamhet. Fungerar inte skolan och socialtjänsten blir fler personer utslagna och kan komma att bli en del av gängens rekryteringsbas. Därför bör angrepp mot vitala samhällsfunktioner straffas särskilt hårt, då även mindre skadegörelse kan åsamka stor skada för verksamheten.

## ■ SÄKERHET PÅ SJUKHUS

*(Rskr. 2019/20:43 Ett stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och myndighetsutövning)*

Idag är inte ens sjukhus fredade från angrepp. Kriminella nätverk dyker upp, antingen för att visa stöd för sina kamrater eller för att hota och angripa personalen. Samma sak har skett med familjenätverk. Därför måste sjukhusen kunna porta personer som inte sköter sig. De ska helt enkelt förbjudas att uppsöka sjukhus av andra skäl än vård.

## ■ SKÄRPT STRAFF FÖR ANGREPP PÅ VÄSENTLIGA SAMHÄLLSFUNKTIONER

*(Rskr. 2017/18:240 Straffrättsliga frågor)*

Kriminella nätverk angriper inte bara varandra, utan också myndigheter. Exempel är kommunala kontor för avhopparverksamhet, socialtjänsten, skolor och polishus. Nätverken tjänar på att stat, kommun och regioner hindras i sin verksamhet. Fungerar inte skolan och socialtjänsten blir fler personer utslagna och kan komma att bli en del av gängens rekryteringsbas. Därför bör angrepp mot vitala samhällsfunktioner straffas särskilt hårt, då även mindre skadegörelse kan åsamka stor skada för verksamheten.

## ■ SKÄRPTA STRAFF FÖR BROTT KOPPLADE TILL KRIMINELLA UPPGÖRELSER

*(Rskr. 2018/19:181 Straffrättsliga frågor)*

Riksdagen beslutade att straffen för brott begångna i kriminella uppgörelser och av kriminella nätverk ska straffas avsevärt hårdare. Ett alternativ hade varit införa en dansk modell med dubbla straff för gängskjutningar, en annan att införa liknande lagar som de så kallade RICO-lagarna i USA. Regeringen "avser" att tillsätta en utredning.

## ■ SKÄRPT STRAFF FÖR ATT LANGA NARKOTIKA

*(Rskr. 2018/19:181 Straffrättsliga frågor)*

För att åstadkomma hårdare straff mot de kriminella nätverken och slå ut deras främsta inkomstkälla: narkotika.



**K**  
**D**  

---